

Nokratija - nākotnes sabiedriskā iekārta

Viktors Dinēvičs

1. Kā rāda sabiedrisko sistēmu attīstības vēsturiskā pieredze, sākot ar ģimeni un beidzot ar valsti, visas nepieciešams pārvaldīt, vadīt. Pat sistēmas, kurās dominē stihiskas attiecības, pieprasa vadību.

Tāpēc jebkurā sabiedriskā sistēmā varam saredzēt divas apakšsistēmas – vadības subjektu un vadības objektu. Starp viņām pastāv **attiecību likumsakarība** – vadīšanas subjektam jāatbilst vadīšanas objektam (nevis otrādi).

Šai likumsakarībai pakļāvās vissenākās un pakļaujas arī šodienas valstu sabiedriskās sistēmas, sākot ar ģimeni. Šīs likumsakarības, neievērošana noved pie sistēmas sagrūšanas.

2. Bez vadīšanas attiecībām subjektā un objektā formējās arī citas attiecības un tām atbilstošas likumsakarības. Šo likumsakarību ievērošana nodrošina sistēmas attīstību kopumā. Svarīgākās likumsakarības daži dēvē par cilvēces izdzīvošanas principiem – globalizācijas imperatīvi.

3. Galvenie no tiem: morālais, ekoloģiskais un virtuālais imperatīvi. Neskatoties uz to, ka šie imperatīvi ietekmēja visu cilvēci, un mēs tos zinājām jau kopš seniem laikiem, šodien mēs esam sasnieguši robežu, aiz kura dabas resursu izmantošanā un morāles normu ievērošanā, mums nav kur tālāk doties, ja mēs gribam dzīvot kā cilvēki uz šīs planētas. Tikai ievērojot imperatīvus, mijiedarbojoties ar citām sabiedrisko sistēmu attīstības likumsakarībām, jebkura līmeņa sistēmā, cilvēci var glābt no slidenā ceļa.

4. Globālais morālais imperatīvs: aizliegums, kas globalizācijas laikmetā aizvien vairāk cilvēku attiecībās neatļauj morāles un ētikas normu neievērošanu. Tautas valodā runājot: „Nedari otram to, ko negribi, lai darītu tev”.

5. Globālais ekoloģiskais imperatīvs: aizliegums, kas globalizācijas laikmetā, arvien vairāk nepieļauj ekoloģisko sistēmu dinamiskā līdzsvara destabilizāciju, alkātīgu dabas resursu izmantošanu, vides piesārņojumu, attiecīgi tos neatjaunojot. Domāju, ka ekoloģiskajā imperatīvā jāiekļauj dabas bagātību atjaunošanu divu paaudžu laikā

6. Globālajā pasaulē pārstrādājamās informācijas apjoms daudzkārt pieaudzis. Tāpēc arvien vairāk jārēķinās ar objektīvo nepieciešamību nepārslogot mūsu smadzenes, ar lieku informāciju. Faktiski mūsu dzīvē parādās jauns imperatīvs – virtuālais imperatīvs.

7. Bet tā kā mēs jutami dodamies uz informācijas ēru, noosfēras ēru, tad domāju, ka lietojams termins – „**virtuālais imperatīvs**”. Pienācis laiks ierobežot mūsu smadzeņu ļaunprātīgu izmantošanu. Tas var izraisīt smadzeņu bojājumus. Pretējā gadījumā, tāpat kā

neievērojot ekoloģisko un morālo imperatīvu nosacījumus, mēs pilnīgi iznīcināsim ne tikai dabu un personību savstarpējās attiecības, bet arī mūsu domāšanas galveno instrumentu.

8. Mūsdienu zināšanu pieaugums par noosfēru dod iespēju arvien vairāk to izmantot, sabiedrisko sistēmu vadīšanā, izmantojot globālās likumsakarības, kas noved pie jaunas sabiedriskās iekārta veidošanas - nookratiju.

9. **Nokratija** - [burtiski - prāta vara] augstākā demokrātijas forma, kur vara pieder augsti izglītotiem cilvēkiem, ar lielu praktisko pieredzi sabiedrisko sistēmu vadīšanā, un kuri nosaka valsts politiku, funkcijas, izmantojot objektīvās sabiedrisko sistēmu attīstības likumsakarības, ekoloģiskās, morālās un virtuālos imperatīvus globalizācijas procesu regulēšanā, veic globalizācijas analīzi un, var paredzēt pieņemto lēmumu sekas, ņemot vērā visas sabiedrības intereses.

10. Tā ir tāda valsts vai sabiedrības vadības sistēma, kas garantē visiem tās locekļiem izdzīvošanai nepieciešamo saprātīgo sociālo nodrošinājumu globālajā pasaulē. Tā ir vara, kas nav atkarīga no ierēdņu patvaļas, kaprīzēm, bet seko „vienotā saprāta” likumsakarībām

11. Vienotais saprāts apkopo idejas, nodrošina to korelāciju atsevišķās sociālās sistēmās, valstīs un valdības institūcijās. Jāatzīmē, ka „vienotais prāts” vai „kolektīvais saprāts” nepastāv tikai mūsu komunikatīvajos tīklos. Tas pastāv arī ārpus mūsu tehniskajiem rīkiem – noosfērā.

12. Bez imperatīviem, sabiedrisko sistēmu vadīšanā svarīgu loma spēlē arī citas attīstības likumsakarības: „**intelektuālās attīstības likumsakarība**” nosaka, ka intelekta attīstībai (zinātne, izglītība, kultūra) vienmēr jāapsteidz ražošana. Atbilstoši darbojas **noosfēras likumsakarība** – noosfēras intelektualizācijas procesiem vienmēr jāapsteidz ražošana jebkurā tautsaimniecības nozarē (arī garīgā darba jomā); **Vispārējā ekonomiskuma likumsakarība** - visi mērķi, uzdevumi ir jāsasniedz vai jāveic jebkurā cilvēka darbības jomā ar mazāko iespējamo resursu patēriņu dotajā brīdī; **Vispārējais laika ekonomijas likums** izsaka vajadzību nepārtraukti samazināt sabiedriskā un individuālā darba laika patēriņu, lai apmierinātu savas vajadzības; **Nepārtraukta vispārējā sabiedriskā darba ražīguma pieauguma likumsakarība** - pauž sabiedriskā darba apjoma samazināšanos uz produkcijas vienību, kurai vienlaikus samazinās arī izmaksas un cena.

13. Minēto imperatīvu un likumsakarību neievērošana agri vai vēlu noved pie sociālās sistēmas krīzes, sabrukuma, un tās galu.